

MIHAI CIMPOI, UN REPREZENTANT AL CULTURII ROMÂNEȘTI ÎN SPAȚIUL EUROPEAN

MIHAI CIMPOI, A REPRESENTATIVE OF ROMANIAN CULTURE IN EUROPE

Vasile MAN

Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad

Email: vasileman7@yahoo.com

Abstract

Mihai Cimpoi's book, CRITICE. Prăpastia lui Pascal (CRITIQUES. Pascal's Abyss), published by the Scrisul Românesc (Romanian Writing) Foundation, Craiova 2009, is structured onto three parts: I. Nietzsche and us, the postmodern people; II. Re-reading the classics: Grigore ALEXANDRESCU; III. Trajectories. Through his literary and philosophical essays, the author is preoccupied by "the permanent recreation of values ensuring the vitality of culture".

In his "Argument", the author confirms that "we are constantly terrorized, in this fortunate/unfortunate time of history, by the mirage of Pascal's Abyss.

"During a trip, the horses carrying the philosopher of the 'thinking rod' shied, at a certain moment, and started to run insanely, so that they could have cast him into an abyss. The obsession of that possible existential abyss remained with him throughout his entire life!" This fear returns today – the author argues – in the tense disputes between I and the Other, between identity and alterity, between One and More, which is why the imperatives of Europeanization, globalization have stimulated theoretical debates on identity.

Key words: literary history, essay, culture, writer, philosophy

Cuvinte cheie: istorie literară, eseu, cultură, scriitor, filozofie

Reputat critic, eminescolog, istoric literar, eseist român, academicianul Mihai Cimpoi este autor a peste douăzeci de volume, dintre care multe apărute în două-trei ediții.

Președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova (din anul 1991), Mihai Cimpoi coordonează secția de literatură română modernă a Institutului de Filologie din Chișinău. Sunt binecunoscute studiile sale privind cercetarea operei lui Mihai Eminescu, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Ion Barbu, George Bacovia și Nichita Stănescu, Marin Preda, Grigore Vieru, Ion Druță.

Membru de onoare al Academiei Române (1991), Membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (1992), Membru al Uniunii Scriitorilor din România, Membru al Organizației Mondiale a Scriitorilor PEN, academicianul Mihai Cimpoi este un nume respectat al culturii române în spațiul european.

Dintre cărțile sale amintim: *Disocieri*, 1969; *Cicatricea lui Ulysse*, 1982; *Întoarcerea la izvoare* (eseu despre Grigore Vieru), 1985; *Creația lui Druță în școală*, 1986; *Duminica valorilor*, 1989; *Basarabia sub steaua exilului*, 1994; *Lucian Blaga. Paradisiacul. Lucifericul. Mioriticul*, 1997; *Mărul de aur, valori românești în perspectiva europeană*, 1998; *Brâncuși, poet al ne-sfârșirii*, 2001; *Spre un nou Eminescu* (dialoguri cu eminescologi din lume), 1993, 1995; *Narcis și Hyperion*, 1979, 1985, 1994; *Plânsul Demiurgului*, 1998; *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*, 1996, 1997, 2002; *Lumea ca o carte*,

2004; *Critice I-V*, Craiova, 2000-2005; *Secolul Bacovia, Ideea Europeană*, 2005; *Sfinte firi viitoare, Ideea Europeană*, 2007; *Europa, sarea Terrei...*, 2007.

Volumul scriitorului Mihai Cimpoi, *CRITICE. Prăpastia lui Pascal*, publicat de Fundația Scrisul Românesc, Craiova, 2009, este structurat în trei părți: I. Nietzsche și noi, postmodernii; II. Recitirea clasicilor: Grigore Alexandrescu, III. Traiecte. Prin eseurile sale literar-filosofice, autorul este preocupat de „recrearea permanentă a valorilor care asigură culturii vitalitatea.” [1].

În „Argument”, autorul afirmă că „suntem mereu, în acest ceas fast/nefast al istoriei, terorizați de mirajul Prăpastiei lui Pascal.” În timpul unei călătorii, caii care-l duceau pe filosoful „trestiei gânditoare” s-au speriat la un moment dat și au pornit-o într-o goană nebună încât puteau să-l ducă într-o prăpastie. Obsesia aceluia posibil abis existențial nu l-a părăsit toată viața!” Această teamă revine și azi – arată autorul – în disputele tensionate despre interrelațiile dintre Eu și Celălalt, dintre identitate și alteritate, dintre Unu și Multiplu, fapt pentru care imperativele europenizării, globalizării au impulsionat discuțiile teoretice asupra identității.

În primul capitol, „Nietzsche și noi, postmodernii” sunt prezentate unele apropieri dintre cultura românească și filosofia lui Nietzsche, cu privire la raportul omului cu Dumnezeu.

Primul nostru mare nietzschean este Eminescu, autor al unor formulări memorabile și filosof al artei ca voință de putere: „E apus de zeitare și-asfințire de idei” (*Memento mori*).

Prima idee de a-l cunoaște pe Nietzsche aparține lui Ion Luca Caragiale, care i-a propus filosofului Constantin Rădulescu-Motru să scrie și să publice o serie de articole în suplimentul Ziarului „Epoca literară”, sub genericul „Cugetători contemporani”.

Apropierea dintre filosoful german și Caragiale se referă la „constatarea generalizată a existenței unei societăți bolnave, îmbătrânite și constituite din forme fără fond.”

Influența lui Nietzsche asupra gândirii filosofice a lui Lucian Blaga este evidentă în Trilogia sa: *Eonul dogmatic* (1931), *Cunoașterea luciferică* (1933) și *Cenzura transcendentă* (1934), prin care Lucian Blaga propune o variantă nietzschean-perspectivică a cunoașterii, accentul căzând pe „punerea problemei” și pe variațiile revelării misterului.

Un efect modelator exercită Nietzsche și asupra tânărului Mircea Eliade, pe care-l preocupă *trăirea destinului și negativismul moral*.

Marin Sorescu îl considera pe Nietzsche alături de Homer sau de filosofi ca Schopenhauer și Kant – ca model pentru un creator de valori.

Un alt dialog profund cu Nietzsche l-a întreținut, în cultura românească, Noica, despre care autorul menționează că „Deși situați absolut pe poziții diametral opuse, la cei doi poli ai discursului filosofic – afirmare și negare –, există o atracție magnetică secretă, latentă între ei, fiindcă până la urmă Constantin Noica meditează despre „ființa bolnavă”.

Cioran – consemnează autorul – îl studia pe Nietzsche încă din anii de liceu la biblioteca germană din Sibiu, ajungând la concluzia că „Suntem amândoi spirite de insomnie”.

Capitolul al doilea al volumului: *Critice. Prăpastia lui Pascal*, este intitulat „Recitirea clasicilor: Grigore ALEXANDRESCU”. Aici, autorul vorbește despre „narcisismul regresiv” al lui Grigore Alexandrescu, întrucât „Poetul pare vrăjit de multitudinea perspectivelor ce se deschid, de vocile armonioase ale naturii, de „concertul nemărginit” al miilor de ființe...” în timp ce George Călinescu avea să observe nota aparte a romantismului lui Grigore Alexandrescu, pătruns de „egolatria romanticilor”.

În alt eseu, *Conștiința artizanală și metalimbajul*, autorul prezintă poezia lui Grigore Alexandrescu ca pe o „continuă ars poetica”.

Apropierea dintre Grigore Alexandrescu și Mihai Eminescu este remarcată doar sub aspectul comunității tematice romantice.

Al treilea capitol al cărții, „Traiecte”, prezintă portrete de scriitori cu nume consacrate în istoria literaturii române: Eugen Simion, Constantin Ciopraga, Grigore Vieru, Leonida Lari, Nicolae Băcicuț, Florian Copcea, Mihai Sălcuțan etc.

Concluzii

Volumul *Critice. Prăpastia lui Pascal*, semnat de distinsul cărturar Mihai Cimpoi, ne reamintește, în încheiere, prin eseul *Mihai Milea: Biserica și Uniunea Europeană* că „Dumnezeu este iubire. Hristos, centrul spiritual al Universului”, iar *Limba română și Reunirea* dau credința că pentru „Binele mare așteptat, orice suferință pare-o fericire!”

Exeget de înaltă ținută morală și filosofică, academicianul Mihai Cimpoi readuce, prin profunzimea ideilor sale, respectul cuvenit istoricului literar și intelectualului de elită.

BIBLIOGRAFIE

1. Mihai Cimpoi, *CRITICE. Prăpastia lui Pascal*, Fundația Scrisul Românesc, Craiova, 2009